

Интервју са Гораном Богдановићем, министром за Косово и Метохију у Влади Србије, водио је водио Александар Митић, директор пројекта „Косовски компромис“.

Који су по вама кључни проблеми с којима се суочава Србија по питању Косова и сами Срби који живе на Косову?

Проблеми који највише угрожавају останак и опстанак Срба на Косову и Метохији су елементарна физичка угроженост и правна несигурност, као и непостојање пуне слободе кретања посебно у српским срединама које се налазе у окружењу Албанаца. Снабдевање водом и електричном енергијом нарочито је отежано у енклавама које се налазе јужно од реке Ибар. Србима су од успостављања протектората УН на Косову одузета многа права, узурпирана им је имовина, отежано запошљавање и онемогућено обрађивање сопственог пољопривредног земљишта, услед страха од физичке угрожености од стране агресивних припадника већинског албанског становништва у покрајини. Све ово говори о катастрофалном положају Срба и других неалбанаца на Косову који је посебно отежан након једностраног проглашења сецесије од стране институција привремене самоуправе у Приштини противно важећој резолуцији СБ УН 1244 и признања те лажне творевине од стране неких земаља, међу којима су и утицајне земље чланице ЕУ. У таквим околностима живот и голи опстанак Срба на Косову зависи у највећој мери од подршке и помоћи коју добијају од Владе и других институција Р.Србије. Србија се уз истрајно дипломатско залагање за договорно постизање обострано прихватљивог решења статуса Косова паралелно и снажно ангажује на решавању економских и социјалних проблема житеља јужне српске покрајине, првенствено Срба и других неалбанаца који су најугроженији на сиромашном и конфликтном Косову.

Недавна истраживања су показала да косовски Срби сматрају да је миран суживот с Албанцима сада тешко постићи? Како Ви видите ту могућност и у оквиру којих модалитета?

Након последњих неколико година обележених агресивним деловањем албанске већине у покрајини над Србима и другим неалбанцима, посебно израженим 1999. и 2004. године када је дошло до масовног погрома над Србима, очито да је тешко достићи ниво мирног суживота припадника ове две етничке заједнице, какав рецимо постоји у

остатку Србије у коме мирно и просперитетно коегзистирају Срби, Мађари, Бошњаци и припадници других етничких заједница. У интересу је албанске и српске заједнице да се споразумно пронађу решења за питања која нас раздвајају, како би у највећој могућој мери биле задовољене потребе и интереси и једне и друге стране. За почетак је неопходно уважити легитимне интересе Срба и других неалбанаца на Косову одређених Споразумом од шест тачака који је одобрен једногласно од стране СБ УН а који се односи на функционисање међународне мисије у српским срединама, укључујући мандат Еулекса који је усаглашен са одредбама резолуције 1244 СБ УН.

Србија се оптужује да жели поделу Косова. Како одговарате на те оптужбе?

Србија никада није као вид решења сложеног питања статуса КиМ имала на уму поделу покрајине по било ком критеријуму. Циљ наше дипломатске и политичке борбе на међународној сцени је очување целокупне територије Косова и Метохије у оквиру граница државе Србије. Једино на такав начин ће у потпуности бити очуван суверенитет и територијални интегритет Србије који је гарантован Повељом УН, Завршним хелсиншким актом, Резолуцијом 1244 СБ УН и мишљењем Бадинтерове комисије.

С којим међународним институцијама је Србија спремна да сарађује и под којим условима? Да ли бисте рецимо сарађивали с канцеларијом ICO, на чијем челу је представник ЕУ Питер Фејт, али која има за циљ спровођење Ахтисаријевог плана?

Наш главни саговорник су Уједињене нације и ми ћемо као и до сада у потпуности сарађивати са мисијом УНМИК, мисијом Еулекс која делује у оквиру мисије УН и у складу са резолуцијом 1244 и другим институцијама које својим деловањем не доводе у питање територијални интегритет и суверенитет Србије над својом покрајином. Ахтисаријев предлог је одбачен од стране Београда и никада није одобрен од стране СБ УН и као такав не представља релевантан документ.

Да ли вам се чини да има покушаја да се Ахтисаријев план на мала врата, кроз делове или поједине одредбе, уведе на Косово?

Једногласном одлуком СБ УН да подржи јасно дефинисане услове Србије везане за

распоређивање Еулекса природа те мисије је потпуно промењена. Оваквом одлуком СБ УН потврђена је Резолуција 1244 којом се гарантује суверенитет и територијални интегритет Србије, статусна неутралност мисије Еулекса и потпуно је јасно дефинисано да Мисија ЕУ не сме спроводити план Мартија Ахтисарија. Ми ћемо пажљиво пратити понашање припадника међународне мисије и у случају одступања од овлашћења која проистичу из резолуције 1244 и одлуке СБ УН реаговаћемо правовремено и на одговарајући начин.

Каквим се трендом крећу односи Београда и косовских Срба?

Ја сам Србин са Косова, тамо живим са породицом и имам реалан увид у стање ствари на терену. Познати су ми сви проблеми са којима се Срби и други житељи покрајине сусрећу свакодневно: било да се ради о недостатку воде, рестрикцијама електричне енергије или проблемима који се односе на лична документа. Све те околности увек имам у виду када кажем да питању Косова и Метохије сви ми, и Београд и косовски Срби, треба да приступимо са јединственим ставом и да деламо заједничком политиком, јер сам убеђен да нам је и циљ свима заједнички – опстанак нашег народа у покрајини и очување целокупне територије КиМ у оквиру граница Републике Србије.

Какве су економске инвестиције неопходне да би се обезбедио одржив живот Срба?

За обезбеђивање одрживог опстанка Срба на Космету основни предуслов је да се тим људима омогући да самостално зарађују и да не зависе од социјалне помоћи. Наш циљ је да подстакнемо и подржимо оснивање и развој малих породичних и средњих предузећа која би могла да упосле по неколико радника, или барем чланове породице. У том циљу је израђен Програм о распореду и коришћењу средстава за подстицај економског развоја и развоја економског предузетништва на КиМ одобравањем start-up кредита за 2008. годину и одобрена су средства за реализацију програма. Држава такође улаже значајна средства у инфраструктурне пројекте, поспешивање пољопривредне производње и сточарства, развој туризма а не треба заборавити да Влада Р.Србије финансира комплетан образовни и здравствени систем, институције културе, заштиту културне и верске баштине у српским срединама на КиМ.

Да ли је повратак расељених, макар и делимичан, и даље могућ? Шта Београд, а шта међународна заједница чини по том питању?

Покушавамо да организујемо и спроведемо повратак интерно расељених лица било да су она расељена унутар Косова и Метохије, било на простору уже Србије. Постоји неколико повратничких заједница које добро функционишу као што су Осојане, Љевош, Брестовик, али то је још увек врло мали број људи. Улазимо у десету годину од када је преко 250 хиљада Срба и других неалбанаца протерано из својих домова на КиМ и опомињући је податак да се до сада својим домовима вратило само 2% од укупног броја расељених са Косова. Сматрам да је ово последњи тренутак да се нешто озбиљно предузме по питању повратка тих људи у своје домове. Међународна заједница је у том погледу изневерила наша очекивања, јер, осим декларативно, процес повратка није подржала обезбеђивањем реалних инструмената и политичких и социјалних услова који би расељеним Србима и другим неалбанцима омогућили сигуран и безбедан повратак и опстанак на својим огњиштима.

Све се више спомиње неопходност да Београд не спречава учешће Приштине у регионалним интеграцијама. То је недавно учинила и Европска комисија у свом годишњем извештају. У том светлу, да ли видите могућност за сарадњу Београда и Приштине, када, на ком нивоу, на ком пољу, и под којим условима?

Косово није признато од стране УН, преко две трећине земаља света није признало самопрокламовану независност и стога Косово нема могућност да учествује у међународним организацијама осим као територија под протекторатом УН, коју у тим организацијама може да представља искључиво Специјални представник ГС УН. У том смислу ми ћемо подржати учешће Косова у раду регионалних тела које може бити од користи за економски и социјални развој Покрајине, као што је Београд већ подржао учешће Косова у раду ЦЕФТА-е. Друго, недавно усвојеним Споразумом од шест тачака од стране Савета безбедности УН, омогућена је сарадња српске заједнице на Косову у успостављању демократије и владавине права у српским срединама, подизању степена безбедности, функционисању царинске службе, заштите културног и верског наслеђа на КиМ, што је све од највећег значаја за побољшање живота свих заједница које живе на Космету.

Београд и косовски Срби ће у предстојећем периоду пружити сву потребну подршку Мисији УН и Мисији ЕУ у успостављању владавине права у покрајини, што ће представљати врло тежак задатак, с обзиром на раширену клановско-криминалну структуру која контролише највећи део друштвеног, политичког и економског живота у покрајини, од неформалне економије и трговине људима, наркотицима и оружјем па до контроле над политичким партијама и институцијама, укључујући судство. Процес успостављања владавине права мисије ЕУ неминовно ће наићи на отпор формалних и неформалних структура моћи на Косову, и у том смислу ће сарадња и подршка Београда и српске заједнице на Косову бити од посебног значаја за успех мисије ЕУ

Шест тачака УН за опстанак Срба на Космету

Пише: Горан Богдановић
четвртак, 11 децембар 2008 19:41

као и за процес европских интеграција читавог региона.

(Билтен In Press бр. 5, децембар 2008, Брисел)